

Seyyid ve şerif üzerine

Bahri Kurtuldu: “Seyyid ve Şerif ne demektir? Peygamber Efendimizin (asm) neslinden gelen mübarek nesle neden bu adlar verilmiştir?”

Lügatte efendi, bey, beyefendi, reis mânâlarına gelen Seyyid, Resûlullah Efendimiz'in (asm) Hazret-i Hüseyin'den gelen nesl-i pâkine verilen unvandır. Hanımlar için “Seyyide” unvanı kullanılır.

Şerefli, şanlı, şanı yüce mânâlarına gelen Şerif ise, Resûlullah Efendimiz'in (asm) Hazret-i Hasan'dan gelen nesl-i pâkine verilen unvandır. Seyyid mefhumunun Farsça karşılığı ise “Mirza”dır.

Seyyid ve şerif kelimeleri için sadece örfte böyle bir ayırım yapılmış olmakla beraber, sonuçta her iki kavram da Hazret-i Peygamber'in (asm) pak neslini ifade etmiştir. Hatta önceleri her iki nesle seyyid denmiş, sonraları bunlardan Hazret-i Hasan'ın nesline şerif denmiştir. Şimdilerde ise her iki pak nesle de seyyid denmektedir.

Seyyid kelimesi bizzat Resûlullah Efendimiz'in (asm) özelde pak nesline, genelde ise şerefli ve değerli şeylere verdiği bir unvandır. Meselâ Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm), bir gün minberde bulunduğu bir sırada yanındaki Hz. Hasan'ı (ra) işaret ederek, “Bu oğlum seyyiddir. Umulur ki Allah onun vasıtasıyla iki Müslüman fırkanın barışmasını sağlar” demiş¹; bir başka gün de: “Hasan ve Hüseyin cennet ehlinin gençlerinin iki seyyididirler”² buyurmuştur.

Resulullah Efendimizin (asm) bizzat kendi zat-ı pakisi, “Seyyidu's-Sakaleyn” (iki âlemin efendisi), “Seyyidul-En'am” (yaratılmışların en şerefli), “Seyyidul-Enbiya” (Peygamberlerin efendisi) gibi unvanlar almıştır. Nitekim Resûlullah Efendimiz (asm) “Ben Âdemoğlunun seyyidiyim”³ buyurmuş; bir diğer hadislerinde de: “Ben kıyamet gününde insanların seyyidiyim”⁴ buyurmuştur. Keza, Enes b. Malik'ten (ra) gelen bir rivayette, Resûlullah Efendimiz (asm) Hazret-i Mehdi'nin de cennet ehlinin seyyidleri arasında yer aldığını bildirerek şöyle buyurmuştur: “Biz Abdulmuttalip oğulları cennet ehlinin seyyidleriyiz: Ben, Hamza, Ali, Cafer, Hasan, Hüseyin ve Mehdî.”⁵

Keza, Peygamber Efendimiz'in (asm) bildirdiğine göre Hazret-i Fatma (ra), cennetteki kadınların seyyidesidir.⁶ Hz. Ebû Bekir (r.a) ve Hz. Ömer de (r.a),

peygamberlerden sonra cennet ehlinin seyyidleridirler.⁷

Peygamber Efendimiz (asm) muhtelif şeylerin şerefini de seyyid vasfıyla nitelemiştir. Meselâ; günlerin seyyidi Cuma Günüdür;⁸ İstiğfarın seyyidi “Allahümme ente Rabbi lâ ilahe illâ ente halaktenî ve ene abdüke...” cümlesiyle başlayan bir duâdır.⁹

Ashab-ı Kiram, faziletli kimselere seyyid demektedir. Meselâ Hazret-i Ömer (ra), Hazret-i Ebû Bekir (ra) için: “Ebu Bekir seyyidinizdir” “Seyyidiniz, Bilâl'i (ra) azad etmiştir” demiştir.¹⁰

Abbasilerden sonra İslâm devletlerinde seyyidlerin ve şeriflerin kaydı tutulmuştur. Osmanlı Devleti zamanında ise bu iş kurumsallaştırılmış ve Nakibu'l-Eşraflık müessesesi kurulmuştur. Bu kurumun görevi Ehl-i Beytin kaydını tutup sahte seyyid ve şeriflerin çıkmasını önlemektir.

Hazret-i Peygamber'in (asm) pak neslinden gelen seyyid ve şeriflere Ehl-i Beyt de denmiştir. Ehl-i Beyt, namazlarımızda yaptığımız, “Allahümme salli ala Muhammedin ve ala âl-i Muhammed” (Allah'ım, Muhammed'e ve Muhammed'in (asm) pak nesline rahmet et) duâsında dâhildirler. Öte yandan, Hazret-i Peygamber (asm) soyundan olmakla beraber sünnete bağlı olmayan ve İslâm inanç ve itikadını göstermeyen kimseler Ehl-i Beytten sayılmazlar.

Bediüzzaman Hazretlerine göre, Peygamber Efendimiz (asm) mübarek neslinin kıyamete kadar Hazret-i Hasan'ın (ra) ve Hazret-i Hüseyin'in (ra) soyundan geleceğini ve bu mübarek nesilden çok büyük insanların çıkıp bu ümmete ve bu dine hizmet edeceklerini nübüvvet nazarıyla görmüş; bütün o nurlu zatlar hesabına bu iki torununa derin şefkat ve sevgi göstermiştir. Yine Bediüzzaman'a göre İslâmiyet bir vücutsa, bu vücudun belkemiği muhakkak Âl-i Beyttir. Bu vücudun başı da Kitabullah olan Kur'ân'dır.¹¹

Dipnotlar:

- 1- Buhârî, Sulh, 9; Fedailul-Ashab, 22; Tirmizi, Menakıp, 31
- 2- Tirmizî, Menâsık, 31
- 3- Ebu Davud, Sünne, 13; İbn Mâce, Zühd, 37
- 4- Buhârî, Enbiyâ, 3; Müslim, İman, 367, 369
- 5- İbn Mâce, Fiten, 34
- 6- Buhârî, Fedâilul-Ashâb, 29; Menâkıb, 25
- 7- İbn Mâce, Mukaddime, 11
- 8- İbn Mâce, İkame, 79
- 9- Buhârî, Daavat, 2

10- Buhari, Fedâilul-Ashab, 23

11- Barla Lâhikası (Yeni Tarz), s. 356